

ISOKYRÖ KAAMINMÄKI

KM 10678

OSTEOLOGINEN ANALYYSI RAUTAKAUTISEN HAUDAN LUISTA

3.6.2013

FM Katariina Nurminen

Sisällysluettelo

1. Johdanto	sivu 2
2. Tavoitteet	sivu 2
3. Luumateriaali ja metodi	sivu 2
4. Luuanalyysin tulokset	sivu 4

1. JOHDANTO

Isonkyrön Kaaminmäen rautakautinen hauta on tutkittu vuonna 1937. Kaivauksia on johtanut Toivo Vuorela. Löydöt on luetteloitu päänumerolla KM 10678 ja luulöytöjä on alanumeroissa :26, :27, :52, :53, :54, :55, :56, :57, :59, :60, :62, :63 ja :69. Luuaineistoja ei ole aiemmin tutkittu.

2. TAVOITTEET

Tämä osteologinen analyysi liittyy suomalais-ruotsalaisen Skogens Kulturarv i Kvarkenregionen (SKAIK2) – projektiin ja sen tuloksia käytetään mm. radiohiiliajoitukseen, Kyrönmaalle pystytettävien opastaulujen tietosisältöihin sekä painettuihin esitteisiin.

Analyysissä on pyritty tunnistamaan mahdollisimman tarkkaan, mistä ruumiinosasta ja eläinlajista/ihmisestä luufragmentit ovat peräisin. Mahdolliset havainnot vainajien sukupuolesta ja iästä on merkitty raporttiin. Tarkka luiden määrityslista on Excel-taulukossa, mihin on kirjattu merkillä ”AJOITUS?” parhaiten ¹⁴C-ajoitukseen soveltuvat luufragmentit. Nämä luut on merkitty omilla lapuillaan myös määrityspusseihin.

3. LUUMATERIAALI JA METODI

Isonkyrön Kaaminmäen ihmisluut ovat peräisin polttohaudoista ja siten palaneita. Palaessa luut ovat murskaantuneet pieniksi fragmenteiksi ja palaneesta aineistosta yleensä vain pieni osa on säilynyt tunnistettavana. Luut tunnistettiin lajeittain anatomisesti vertailevan morfologian avulla.

Tunnistamisessa käytettiin apuna Helsingin Yliopiston Eläinmuseon luustokokoelmaa, joka sisältää myös ihmisen luuston. Täysin tunnistamattomat pienet luufragmentit on merkitty nisäkkäiksi (Mammalia). Ne on punnittu mutta niiden fragmenttimäärää ei ole laskettu.

Suurin osa luista kuului ihmiselle. Joukossa oli myös kaksi hylkeen luuta sekä runsaasti luuesineen paloja. Luista on määritetty myös hautojen vähimmäisyksilömäärät, mikä perustuu yksittäisten anatomisten osien määriin. Listassa ollutta alanumeroa :62 ei ollut analysoitavien luiden joukossa.

Sukupuolen määrittäminen pienistä palaneista luufragmenteista on vaikeaa. Määrittämiseen sopivia osia oli vain muutamia otsaluun silmäkuopan yläreunasta. Pienen fragmenttikoon vuoksi sukupuolen määrittäminen ei voida aina pitää täysin varmana.

Palaneissa luuainestissa vainajien ikää voidaan arvioida mahdollisten raajojen luiden luutumattomien epifyysien (= lapsi) ja kallon luiden saumojen yhteenluutuneisuuden avulla. Keski-ikässä kallojen saumat alkavat luutua lopullisesti toisiinsa kiinni. Vainajien pituuksia ei fragmentoituneesta palaneesta aineistosta pysty arvioimaan.

4. LUUANALYYSIN TULOKSET

Haudassa oli runsaasti luita kaikista eri ruumiinosista. Vainajia on vähintään 3, joista ainakin yksi on todennäköisesti mies. Haudan aikuiset ovat todennäköisesti alle 35-vuotiaita. Yksi vainajista on lapsi, jonka iän arvioisin luiden koon ja koostumuksen perusteella noin 7-11 ikävuoden välille.

Luuesineitä haudassa oli runsaasti. Eläimistä löytyi vain kaksi hylkeen luuta, värttinäluu sekä kallon osa, joka saattaisi olla norppa.

VARTALON OSA	LAJI	KPL	PAINO G
Pää (kallo ja leuka)	Homo sapiens (ihminen)	31	36,8
Kallon tunnistamattomat osat	Homo sapiens	656	355,1
Vartalon luut	Homo sapiens	45	19
Pitkät luut, tunnistamattomat	Homo sapiens	1544	1350,7
Kallo	Phocidae (hylkeet, mahdollisesti norppa)	1	1,28
Värttinäluu	Phocidae (hylkeet)	1	0,84
Nikamat ja kylkiluut	Mammalia (nisäkkäät)	13	7,3
Pitkät luut, tunnistamattomat (palamaton)	Mammalia	4	47
Esineitä	yksi linnunluinen, muut nisäkkään luuta	76	56,5
Mahdollisia esineitä	nisäkkään luuta	13	14,4
Tunnistamattomat	Mammalia		1910,5

Katariina Nurminen

Helsingissä 3.6.2013

FM Katariina Nurminen

Isokyrö Kaaminmäki KM 10678

Päänro	Alanro	Kpl	Paino g	Luu	Laji	Muuta
10678 : 26		2	6,6	ESINEITÄ		nisäkkään luuta
10678 : 27				LAATIKOSSA KIVI, JOSSA TEKSTI 10678: 23		
10678 : 52		2	1,4	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 53		1	0,1	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 53		1	0,2	phal. 1 carpi dist. fr	Homo sapiens	
10678 : 53		48	37,3	ossa longa fr	Homo sapiens	
10678 : 53			23,8	indet	Mammalia	
10678 : 54		14	6,3	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 54		34	19,6	ossa longa fr	Homo sapiens	
10678 : 54		1	0,4	costa fr	Mammalia	
10678 : 54			20,2	indet	Mammalia	
10678 : 55		16	7,6	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 55		1	0,2	phal. 1 tarsi dist. fr	Homo sapiens	
10678 : 55		47	39,3	ossa longa fr	Homo sapiens	
10678 : 55		2	0,4	vertebra fr	Mammalia	
10678 : 55		1	1,3	costa fr	Mammalia	
10678 : 55			41	indet	Mammalia	
10678 : 55		1	1,5	ESINE?		nisäkkään luuta
10678 : 56		31	4,4	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 56			2,2	indet	Mammalia	
10678 : 57		3	0,7	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 57		12	5,1	ossa longa fr	Homo sapiens	
10678 : 57		4	1,3	indet	Mammalia	
10678 : 59		1	0,2	mandibula proc. coron. sin. fr*	Homo sapiens	
10678 : 59		1	0,6	frontale margo supraorb. sin. fr	Homo sapiens	mies?
10678 : 59		2	5,7	frontale/ parietale fr	Homo sapiens	AJOITUS?
10678 : 59		3	2	temporale sin./dex. fr	Homo sapiens	
10678 : 59		2	2,9	occipitale fr	Homo sapiens	
10678 : 59		161	85,9	cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 59		1	0,5	phal. 1 carpi dist. fr	Homo sapiens	
10678 : 59		1	0,4	phal. 1/2 carpi dist. fr	Homo sapiens	

Isokyrö Kaaminmäki KM 10678

10678 : 59	1	0,7 axis fac. art. ant. fr*	Homo sapiens	
10678 : 59	1	2,5 os coxae crista iliaca sin./dex. fr	Homo sapiens	AJOITUS?
10678 : 59	426	401 ossa longa fr	Homo sapiens	
10678 : 59	7	2,7 vertebra fr	Mammalia	
10678 : 59	2	1,3 costa fr	Mammalia	
10678 : 59		355 indet	Mammalia	
10678 : 59	10	6,2 ESINEITÄ (erillinen pikkulaatikko)		nisäkkään luuta
10678 : 59	2	1,3 ESINEITÄ, JOISSA KORISTEKUVIOTA		nisäkkään luuta
10678 : 59	9	11,1 ESINEITÄ?		
10678 : 60	1	1 mandibula crista temp. mand. dex. fr*	Homo sapiens	
10678 : 60	1	0,8 mandibula proc. coron. sin. fr*	Homo sapiens	
10678 : 60	1	1,2 frontale inc. supra-orb. sin. fr*	Homo sapiens	mies?
10678 : 60	1	0,9 frontale margo supraorb. sin. fr	Homo sapiens	
10678 : 60	2	1,4 frontale proc. zygom. dex. fr*	Homo sapiens	
10678 : 60	3	5,3 frontale/ parietale fr	Homo sapiens	AJOITUS?
10678 : 60	2	0,9 zygomaticum fac. orb. fr	Homo sapiens	
10678 : 60	1	2,7 temporale apex. partis petr. dex. fr	Homo sapiens	AJOITUS?
10678 : 60	1	0,5 sphenoidium fossa pteryg. fr	Homo sapiens	
10678 : 60	7	10,2 occipitale fr	Homo sapiens	AJOITUS?
10678 : 60	333	203,8 cranium fr	Homo sapiens	
10678 : 60	1	1,6 scapula sin. acr. corpus fr*	Homo sapiens	AJOITUS?
10678 : 60	1	0,9 scaphoideum sin*	Homo sapiens	LAPSI? kokonainen ranteen pikkuluu
10678 : 60	2	0,7 phal. 1/2 dist. diaph. fr	Homo sapiens	LAPSI?
10678 : 60	1	0,6 vertebra cervicalis corpus fr	Homo sapiens	LAPSI?
10678 : 60	24	8,4 vertebra fr	Homo sapiens	
10678 : 60	1	0,1 costa prox. fr	Homo sapiens	
10678 : 60	2	1,2 costa tub. costae fr	Homo sapiens	
10678 : 60	1	0,3 os longa indet epiph. fr	Homo sapiens	LAPSI
10678 : 60	738	707 ossa longa fr	Homo sapiens	
10678 : 60	1	1,28 cranium, bulla dex. fr	Phocidae	norppa?
10678 : 60	1	0,84 radius sin. inc. uln. radii fr	Phocidae	
10678 : 60		1306 indet	Mammalia	
10678 : 60	2	2,18 indet	Mammalia	eläimen kaksi "mysteriluuta"

Isokyrö Kaaminmäki KM 10678

10678 : 60	4	2,3 ESINEITÄ, JOISSA KORISTEKUVIOTA			nisäkkään luuta
10678 : 60	46	33,6 ESINEITÄ			yksi lintua, muut nisäkkään luuta
10678 : 60	12	6,6 Esineitä?/ costa/ mc/ mt diaph. fr	Mammalia		olivat erikseen laatikossa
10678 : 62		LAATIKKOA EI OLLUT			
10678 : 63	1	0,8 frontale crista front. fr	Homo sapiens		
10678 : 63	1	0,6 occipitale linea nuch. inf. fr	Homo sapiens		
10678 : 63	95	44,9 cranium fr	Homo sapiens		
10678 : 63	5	1,8 vertebra fr	Homo sapiens		
10678 : 63	1	0,3 costa fr	Homo sapiens		
10678 : 63	1	0,1 mc/ mt prox. fr	Homo sapiens		
10678 : 63	238	141,1 ossa longa fr	Homo sapiens		
10678 : 63		158,8 indet	Mammalia		
10678 : 63	3	1,8 ESINEITÄ?			nisäkkään luuta
10678 : 69	4	47 ossa longa fr	Mammalia		palamattomia luita